

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розкрито мету, цільові індикатори, завдання, напрямки «Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області» та інструменти їх реалізації. Визначені засади розвитку регіонального ринку юридичних послуг, такі як партнерство та саморегулювання. Систематизовані етапи розробки «Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області» та окреслені її цільові орієнтири.

Ключові слова: ринок юридичних послуг, регіональний ринок юридичних послуг, «Концепція розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області».

Постановка проблеми. Ринок юридичних послуг займає особливе місце в економіці регіону – забезпечує функціонування та взаємодію системи регіональних ринків, їх інтеграцію в світовий та національний ринок. Для його ефективного функціонування необхідне формування стійкої системи регулювання та управління розвитком при узгодженому використанні інструментів державного, регіонального, ринкового саморегулювання. Регуляторні рамки допоможуть «вибудувати» юридичну професію і залучили інвестиції в Україну, тому професіонали ринку повинні приймати участь у формуванні регуляторних інструментів, які поліпшать здатність обслуговувати ці інвестиції в межах правил професійної етики та незалежності. Зазначене, безумовно, вимагає пошуку шляхів розв'язання проблеми як на загальнонаціональному, так і на регіональному рівні. У зв'язку з цим необхідна розробка «Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області», яка б визначила перспективи розвитку даного ринку та роль регіональних і саморегулюючих механізмів в процесах його розвитку. Концепція дозволить координувати дії учасників регіонального ринку юридичних послуг за допомогою ринкового, саморегулюючого та партнерського механізмів, які за певних умов забезпечать не тільки стійкий розвиток, але й мотивацію учасників ринку для подолання неминучого конфлікту інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам функціонування регіональних ринків та їх окремих видів, таких як споживчого, транспортного, туристичного, будівельного та інших у наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних авторів присвячено досить багато уваги. Зокрема, дана проблематика висвітлюється у працях І. Арженовського, М. Долішнього, С. Дорогунцова, Я. Жаліло, О. Зеленської, С. Кукури, Т. Качалої, А. Новосолова, Р. Романів, Т. Софіної, В. Третьяка, Р. Шніпера, Л. Чернюк та інших. Однак сутність і роль ринку юридичних послуг у системі регіональних ринків, попри його важливість у процесах забезпечення ринкової взаємодії, науковцями докладно не досліджена. Відкритим залишається також питання розробки

напрямків розвитку регіонального ринку юридичних послуг.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розробка цільових орієнтирів і напрямків реалізації регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою управління регіональними ринками з боку держави є адміністративне, нормативно-правове, нормативно-технологічне, економічне; податкове, бюджетне, кредитно-грошове, цінове, антимонопольне, зовнішньоекономічне, інституційне регулювання. Вступивши до Ради Європи, Україна взяла на себе ряд зобов'язань, які стосуються, перш за все, приведення її правової та політичної систем у відповідність з вимогами даної інституції. Розвиток ринку юридичних послуг передбачає визнання вирішальної ролі, яка відведена юристам у підтримці правової держави та забезпеченні доступу до правосуддя. У світлі цього необхідна адаптація основ національного правового регулювання до домінуючих у світі практик, а також формування таких «правил гри», які визначають свободу юридичних професій та обмежують довірителів від некваліфікованих дій юристів [1]. Використання міжнародних стандартів допуску до професії, забезпечить належну якість надаваних послуг, впровадження сучасних технологій організації ринку й обслуговування клієнтів, а також навичок з управління юридичними фірмами, прийнятими на високорозвинених ринках.

На регіональному рівні регулювання ринку юридичних послуг пов'язане з тими процесами, в яких зацікавлені всі підприємства і населення регіону, і які не під силу вирішити окремим суб'єктам, а саме: процесами формування сприятливого соціально-економічного середовища. У зв'язку з цим взаємовідносини місцевих органів влади та суб'єктів регіональних ринків повинні враховувати їх економічні інтереси та узгоджуватись із соціальною, економічною та суспільною вигодою усієї системи регіональних відносин.

Взаємовідносини суб'єктів ринку юридичних послуг і місцевих органів управління повинні розглядатись як партнерські, а регіональні партнерські програми можуть служити

ефективним засобом підтримки взаємовигідних відносин. Партнерство розглядається, в основному, як питання регіональної компетенції, і в цьому питанні влада регіону не повинна залежати від волі центральних органів [2, с. 206]. Ми згідні з А.Бліновим та В.Захаровим, що не можна орієнтувати систему управління регіональними ринками на зосередження в одному напрямку, тобто на виконанні зобов'язань перед однією зацікавленою громадською групою, головне завдання регіонального менеджменту – узгодити суперечливі інтереси різних зацікавлених груп, що здійснюють найбільший вплив на розвиток підприємств і ринку» [3, с. 21].

У рамках даної статті ми зупинимося тільки на меті, цільових орієнтирах та напрямках реалізації «Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької області». Мету Концепції можна визначити так: «Формування умов і гарантій реалізації прав членів територіальної громади на якісні юридичні послуги, правову захищеність, зміцнення законності та правопорядку шляхом розвитку регіонального ринку юридичних послуг». Розробка Концепції та її реалізація складаються з кількох

етапів (рис.1).

Заходи з реалізації концепції повинні базуватися на партнерському принципі, який полягає в активному застосуванні та розвитку видів і форм взаємодії між владою, бізнесом, наукою та освітою. Тому вже на етапі ініціації, підготовки та конкретизації Концепції (виконавці, терміни, напрямки, фінансування) слід долучити представників місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, членів територіальних представництв всеукраїнських професійних об'єднань юристів (НААУ, САУ, ААУ, АПУ), представників регіонального наукового та освітнього середовища (юридичного, економічного), професіоналів ринку (маркетологів, фахівців зі зв'язків з громадськістю та реклами, які просують об'єкти та послуги на ринку юридичних послуг; фахівців з інформаційних технологій, які обслуговують ринок юридичних послуг, інформаційно-аналітичні видання та інші ЗМІ, що спеціалізуються на юридичній тематиці; фахівців у галузі навчання та підвищення кваліфікації персоналу).

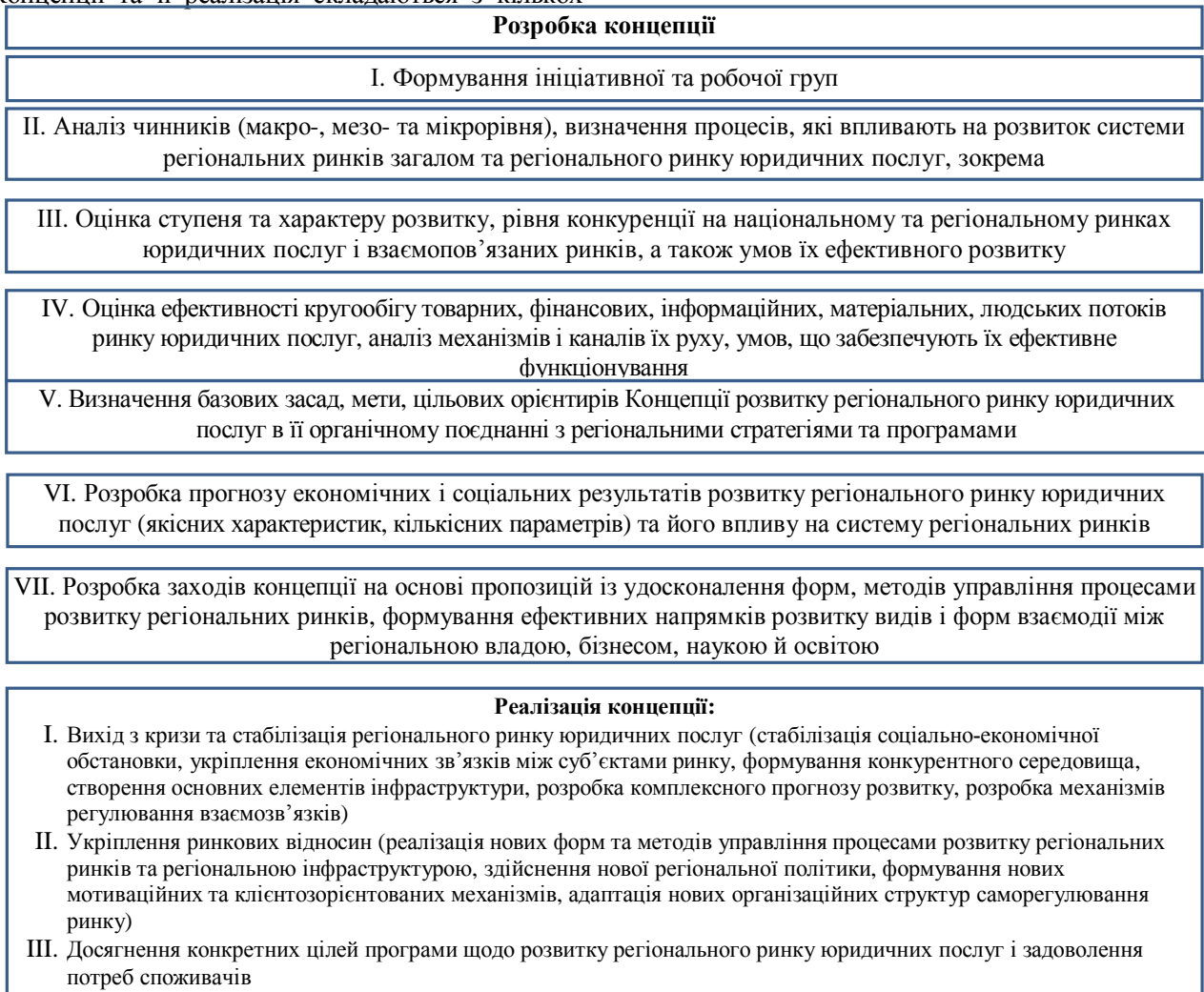

Рис.1. Етапи розробки Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг та її реалізації

Джерело: складено автором на основі [4, с. 154] та власних пропозицій

На основі цього сформульовані цільові визначені основні напрямки їх реалізації та орієнтири «Концепції розвитку регіонального потенційні партнери (табл.1): ринку юридичних послуг Чернівецької обл.»

Таблиця 1

Цільові орієнтири «Концепції розвитку регіонального ринку юридичних послуг Чернівецької обл.»

Напрямки концепції	Характеристика
I. Упорядкування окремих сегментів регіонального ринку юридичних послуг	<p><i>1.1. Упорядкування адвокатського сегмента ринку юридичних послуг Чернівецької обл.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - імплементація передових норм регулювання й організації адвокатської діяльності на регіональному рівні; - розвиток і підтримка конкуренції на ринку професійних юридичних послуг шляхом обмеження доступу на ринок для недобросовісних учасників; - консолідація операторів ринку посередництвом злиття, приєднання, відкриття нових офісів, власного зростання; - формування регіональної динамічної інформаційної системи адвокатури. <p><i>1.2. Упорядкування нотаріального сегмента ринку юридичних послуг Чернівецької обл.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - підвищення соціальної значимості нотаріату в житті територіальної громади; - розвиток регіонального відділення НПУ, метою яких є – самореалізація кожного нотаріуса, його власного потенціалу в самоврядуванні та інформування широкого загалу про досягнення нотаріальної спільноти; - розширенні доступу нотаріусів до інформаційних ресурсів і розширенням інформаційного простору.
II. Зростання обсягу та забезпечення доступності кваліфікованої юридичної допомоги:	<ul style="list-style-type: none"> - вибір адекватної моделі забезпечення населення юридичною допомогою і розробка регіональної програми надання безкоштовної юридичної допомоги (БЮД). - забезпечення соціально вразливих верств населення (молоді, пенсіонерів, безробітних, сільських жителів) реальними можливостями отримання кваліфікованої юридичної допомоги.
III. Підвищення правової культури, правової свідомості громадян:	<ul style="list-style-type: none"> - розробка різноманітних форм участі професійних учасників ринку в правовій освіті громадян і в розвитку правосвідомості населення; - подолання правового нігілізму (негативне, неповажне відношення до права, законів, порядку, породжене юридичним невіглаством і правовою невихованістю значної частки територіальної громади).
IV. Формування культури споживання юридичних послуг:	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення культури використання населенням послуг нотаріусів; - упровадження клієнтоорієнтованого підходу в практику регіональних юридичних фірм; - налагодження ефективної професійної комунікації між провайдером та споживачами юридичних послуг і наявність постійної інформаційної взаємодії юридичних консультативних служб зі споживачами.
V. Удосконалення регіональної системи юридичної освіти	<ul style="list-style-type: none"> - участь місцевих управлінь юстиції, територіальних відділень національних адвокатських об'єднань у формуванні державних стандартів юридичної освіти з метою принципової зміни системи підготовки кадрів; - підтримка відкриття в регіоні повноцінних філій рейтингових ВНЗ, а не їх брендівих представників; - розробка механізму громадської акредитації регіональних провайдерів освітніх послуг за юридичними спеціальностями.
VI. Формування іміджу довіри до системи права, адвокатів і нотаріусів	<ul style="list-style-type: none"> - реалізація юридичними компаніями проектів <i>Probono (probono publico – для суспільного добра)</i> спрямованих на надання професійних юридичних послуг на користь громади – добровільно і безоплатно. - застосування доступного бенчмаркінгу для порівняння постачальників юридичних послуг та якості їх послуг; - розробка грамотної комунікаційної стратегії, яка повинна змінити сформований в регіоні імідж адвокатської спільноти як закритої корпорації та

	вплине на збільшення попиту громадян на адвокатські послуги.
VII. Визначення, формування та розвиток унікальної ніші юридичних послуг для професійних учасників регіонального ринку	<ul style="list-style-type: none"> - визначення унікальної ніші на регіональному ринку юридичних послуг (наприклад, для Чернівецької обл. такою нішою може стати весільний бізнес: юридичне супроводження торговельних угод виробників весільного одягу та участі у виставках (дана галузь найбільш розвинена та доходна в області), захист інтелектуальної власності виробників (торгові марки), підготовки до весілля, шлюбні контракти і т.д.); - створення попиту на нові юридичні послуги в традиційних галузях регіональної економіки; - упровадження системи абонентного обслуговування ніші.
VIII. Розвиток у регіоні бізнес-адвокатури для підвищення конкурентоспроможності регіональних суб'єктів господарювання.	<ul style="list-style-type: none"> - проведення маркетингових досліджень системи регіональних ринків для уточнення асортименту юридичних послуг, необхідних регіональним суб'єктам господарювання; - формування регіональної єдиної бази даних бізнес-клієнтів і транспарентність регіональних проєктів; - підвищення ролі адвокатів в експертній, інформаційній, договірній, інфраструктурній підтримці регіональних проєктів.
IX. Зростання числа громадян, які задоволені якістю юридичної допомоги:	<ul style="list-style-type: none"> - регулярне проведення моніторингових, маркетингових, соціологічних досліджень серед населення, учасників судових процесів і професійних юристів з питань задоволеності громадян якістю безоплатної правової допомоги та юридичних послуг, що надаються на платній основі; - формування регіональної системи оцінки якості юридичних послуг і транспарентність моніторингових результатів.
X. Ефективна реалізація антикризових заходів операторами регіонального ринку юридичних послуг	<ul style="list-style-type: none"> - оптимізація витрат і підвищення ефективності праці; - переорієнтація на іноземні ринки та іноземну клієнтуру; - впровадження практики об'єднання юридичних послуг з продуктами інших ринків ділових послуг (банкінгу, консалтингу, страхування, аудиту тощо).
XI. Підвищення транспарентності ринку (рівня інформаційної прозорості):	<ul style="list-style-type: none"> - формування партнерських відносин зі спеціальними сайтами-агрегаторами юридичної інформації для спрощення пошуку інформації та розміщення інформації про регіональні фірми; - створення регіонального рейтингу юридичних фірм, як незалежного інститут збору, обробки та розповсюдження інформації про результати взаємодії учасників ринку (споживачів та надавачів послуг).
XII. Об'єднання суб'єктів регіонального ринку на принципах самоврядування та саморегулювання	<ul style="list-style-type: none"> - передбачає створення повноцінної саморегулюючої організації учасників ринку (постачальників та споживачів юридичних послуг). Продуктивність процесу надання юридичних послуг в чому залежить від здатності організацій-провайдерів об'єднати і координувати свою діяльність в масштабах регіону, а попит на юридичні послуги визначається рівнем правової культури населення. Саме ці завдання і мають стати основою діяльності пропонуваної нами некомерційної саморегулюючої організації учасників регіонального ринку юридичних послуг «Правової палати Буковини».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, поєднання саморегулюючого механізму регіональних відносин і виважена політика місцевих органів державної влади й органів місцевого самоврядування забезпечують ефективну взаємодію ринку юридичних послуг з іншими регіональними ринками. А єдність внутрішньорегіональних і міжрегіональних матеріально-речових, нормативно-правових, фінансово-кредитних та інформаційних зв'язків, які відбуваються на взаємопов'язаних ринках,

забезпечує регіональний відтворювальний процес (виробництво, розподіл, обмін і споживання регіонального продукту). Комплексне та системне застосування інструментів регіональної політики дозволить спрямувати діяльність суб'єктів регіональних ринків юридичних послуг не тільки на реалізацію власних інтересів, але й на інституалізацію та соціалізацію середовища регіону, ефективно використання його потенціалу, забезпечення сталого розвитку.

Список літератури:

1. Гукалова І. Україна на Європейській карті складових людського розвитку / І. Гукалова. // Геополітика і екогеодинаміка регіонів. – 2014. – Том 10. – Випуск 2. – Режим доступу до журналу: <http://geopolitika.crimea.edu/arhiv/2014/tom10-v-2/index.html>.
2. Факеров Х. Проблеми регулювання потребителського комплексу Таджикистану // Общество и экономика. – 2003. – № 7-8. – С. 205-216.
3. Блинов А.О. Управление региональными рынками / А.О. Блинов, В.Я. Захаров // Менеджмент в России и за рубежом. – 2003. – № 1. – С. 19-26.
4. Смолина Е.Э. Экономический механизм управления региональными рынками / Е.Э. Смолина, Е.А. Юркина // Вестник ТГУ. – 2007. – № 1 (145). – С. 151-156.

Анотація

Ірина Буднікевич, Олеся Хохуляк

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ЮРИДИЧЕСКИХ УСЛУГ ЧЕРНОВИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Раскрыта цель, целевые индикаторы, задания Концепции развития регионального рынка юридических услуг Черновицкой области и инструменты их реализации. Определены основы развития регионального рынка юридических услуг, которыми являются партнерство и саморегулирование. Систематизированы этапы разработки «Концепции развития регионального рынка юридических услуг Черновицкой области» и обозначены ее целевые ориентиры.

Ключевые слова: *рынок юридических услуг, региональный рынок юридических услуг, «Концепция развития регионального рынка юридических услуг Черновицкой области».*

Summary

Iryna Budnikevich, Olesia Hohuliak

THE CONCEPT OF THE LEGAL SERVICES MARKET CHERNIVTSI REGION

The article describes the purpose, target indicators, objectives, areas of Conception of regional legal market Chernivtsi region and tools to implement them. Determine the basis for the regional market of legal services, which are partnerships and self-regulation. Systematized stages of development of the "Concept of development of regional legal services market Chernivtsi region" and marked its targets.

Keywords: *legal services market, regional market of legal services, «The concept of development of the regional market of legal services to the Chernivtsi region».*